

der fra alle Sider er Ønske om at faa en ny Toldlov. Men naar der er en saa stor og levende Trang i saa Henseende, skulde man synes, at det maatte være let at naa til en Overenskomst. Det viser sig imidlertid slet ikke at være saa let. Man er saa tilbøjelig til at sige: naar der er et saa almindeligt Ønske, maa der ogsaa vises Offervillighed fra alle Sider. Det er ogsaa rigtigt; og man siger endvidere meget ofte: de, som ville se at tjene noget ved en Toldlovforandring, kunne jo slaa af paa deres Fordringer. I den Henseende er det som altid de konservative, der ere de stærkeste; det er dem, der holde paa de bestaaende Principper og paa de bestaaende finansielle Forhold, som ere de stærkeste, og de kunne jo altid slaa af; naar de ikke ville række sig tilstrækkeligt, kunde vi i Virkeligheden ingen Steder komme. Ja, det kan man nok sige, at saaledes er Forholdet i Almindelighed, at de, der holde paa de bestaaende, ere de stærkeste. Men det er der i Virkeligheden ingen, der gør; selv de konservative Interesser paa Toldspørgsmaalet holde ikke paa det bestaaende. Og jeg vil nepop sige, at for en stor Del af disse, f. Eks. alle de fabriks- og industridrivende og dem, som slutte sig nærmest dertil, Kapitalisterne i vort Land, er Interessen i første Linie knyttet til at faa en Toldreform i teknisk Henseende, en Omlægning og Omarbejdning af Tarifen og Sætternes indbyrdes Forhold. Det er sikkert, at det mest abnorme og unaturlige i Toldloven, det er Sætternes indbyrdes Forhold, og det rammer i første Linie de producerende, særlig Industrien og Haandværket. Nu vil jeg sige, at jeg anerkender slet ikke det Princip — det gør jeg ikke heller i noget andet Forhold — at man saa kan sige: Saa vedkommer det heller ikke den almindelige Befolkning; det er noget, som vedkommer de industridrivende, handlende og andre næringsdrivende Borgere; men det vedkommer slet ikke os; Bønder, Skolemestre og andre jævne Borgere have ikke noget med det at gøre. Jo, saamænd have de saa. Jeg staar altid paa det Princip, at det at saa Forretningslivet sundt og sikkert og naturligt pulserende virker ikke alene paa Forretningsverdenen, men ud i hele det øvrige Samsund. Det er en Fordel for hele den almindelige Befolkning at faa saa gode, sunde og naturlige Forhold for Forretningsverdenen, som det overhovedet er muligt. Det er en Sætning, jeg altid har vedkendt mig og altid vil vedkende, for Hesten tit i Modsetning til dem, jeg ellers er enig med. Jeg tror ikke, at det i og for sig er rigtigt saaledes staart at jøndre mellem de Interesser, som ere knyt-

tede til en bestemt Samsundsklasse, og dem, der ere knyttede til de andre Samsundsclasser. Der er en vis indbyrdes Forbindelse imellem dem; men det kan ikke nægtes, at de, som føle Ulemperne ved og Unaturligheden af den indbyrdes Sammenhæng mellem Toldsatserne, i første Linie ere dem, som nærmest skulle bruge Toldloven, og allerøverst oppe bliver det selvfølgelig alle de industridrivende. Det er dem, som i første Linie mærke det, og som i allerhøjeste Grad have Interesse af at komme til en Forandring af dette Forhold. Det hænger jo for øvrigt saaledes sammen, at i og for sig vilde de industridrivende gerne blive ved det bestaaende. De ville gerne blive ved den bestaaende Beskyttelse — det kan man saa godt forstaa —, i alt Fald i dens Hovedtræk, men ellers ville de nok have Forandringer i Toldloven, saaledes at den i teknisk Henseende og i den tarifmæssige Inddeling kom til at være bedre til de praktiske Forhold, som jo have forandret sig saa umaadelig i Tidsrummet fra 1863 til 1897. Der er jo kommet saa mange Forandringer i hele Produktionsmaaden; Kaaftoffernes, Hjelpestoffernes og Produktionsgenstandenes indbyrdes Forhold til hverandre har været undergivet saa mange Forandringer i dette Tidsrum, at det er ganske naturligt, at der er et stærkt levende Ønske i denne Samsunds-klasse om at komme til en Reform af det rent tekniske i saa Henseende. Derfor tror jeg ogsaa, at man ikke skal lade sig stræmme af den Betragtning, at hvis den almindelige Befolkning ikke tager ethvert lille Fremstrid, som bydes den, naar den ikke noget. Jeg tror ikke paa Rigtigheden deraf; jeg tror, at Tid efter anden bliver Trykket saa stærkt, og Ønskerne komme i den Grad frem fra alle Sider, at man nok kan naa noget større Fremstrid, end man vilde faa ved saaledes at jage til at tage det allermindste, som overhovedet bydes. Toldkommissionens Medlemmer have haft Lejlighed til at høre de stærke Ønsker, som fra de næringsdrivendes og særlig fra Industriens Side fremsættes om at faa rettet en Del af de urimelige Forhold, som ere til Stede, og ganske særlig er det ikke saa sjældent blevet nævnt, at Industrien er meget brostholden i Øjeblikket paa Grund af de Toldbevægelser, som ere i Gærde her i Landet. Ikke saa sjældent er det fra de industridrivendes Side blevet sagt til os, at nu maatte vi se at faa en Løsning — naturligvis en tilfredsstillende Løsning — for enten maatte de have den, eller ogsaa maatte vi se at faa dem Fred paa Toldomraadet for denne bestandige Gæring, for dette Damoklessværd, som man saa ofte har